

*Jornada d'Experiències i Necessitats en Participació Ciutadana en Salut.
Organitza Centre d'Anàlisi i Programes sanitaris (CAPS) 22 maig 2009.*

1.NOM DE L'ACTIVITAT O PROGRAMA: PROGRAMA PACIENT EXPERT DE L'INSTITUT CATALÀ DE LA SALUT

2.GRUP DE POBLACIÓ A QUI VA DIRIGIT: VA DIRIGUT A PACIENTS QUE PATEIXEN UNA MALALTIA CRÒNICA

3.ÉS INICIATIVA DE: INSTITUT CATALÀ DE LA SALUT

4.RESUM

El Programa Pacient Expert ICS (PPE-ICS) s'inicia a l'Atenció Primària de Barcelona ciutat dins del Projecte de Gestió de Patologies, amb la finalitat de potenciar l'autocura, la corresponsabilitat i l'autonomia de la persona.

És una iniciativa multidisciplinària basada en la col·laboració pacient-professional sanitari i en el treball de equipo

El Pacient Expert (PE) és aquella persona afectada per una malaltia crònica que és capaç de responsabilitzar-se de la pròpia malaltia i autocuidar-se, identificant els símptomes, responent davant d'ells, i adquirint eines per gestionar l'impacte físic, emocional i social de la malaltia.

En el PPE-ICS el professional sanitari passa a desenvolupar el paper d'observador i qui pren el protagonisme és el PE que transmet coneixements a altres persones que pateixen el mateix problema de salut .

D'entre les diferents patologies cròniques identificades, aptes i adequades per formar part del Programa Pacient Expert ICS, es va considerar que la insuficiència cardíaca havia de ser la primera patologia en ser inclosa en el Programa per la seva rellevància, per ser la primera causa d'ingrés hospitalari en majors de 65 anys i per ser la tercera causa de mort cardiovascular a Espanya.

OBJECTIUS

Objectiu General

Promoure canvis d'hàbits que millorin la qualitat de vida dels pacients mitjançant l'intercanvi i transferència de coneixements i experiències entre el Pacient Expert i resta de pacients.

Objectius Específics:

- 1) Aconseguir la implicació dels propis pacients.
- 2) Conèixer el grau de satisfacció dels pacients.
- 3) Millorar la qualitat de vida percebuda dels pacients.

- 4) Millorar els coneixements del pacient sobre la malaltia.
- 5) Millorar el grau d'autocura per adquirir un correcte maneig de la malaltia.
- 6) Millorar el compliment terapèutic.
- 7) Disminuir el nombre de visites al metge/infermera de família.
- 8) Disminuir los ingressos hospitalaris i les visites a urgències per la malaltia.

ACCIONS, TEMPS, NÚM. PARTICIPANTS

El Programa Pacient Expert ICS consta de 9 sessions d'una hora i trenta minuts de durada al llarg d'uns 2 mesos i mig. Les sessions inclouen una part teòrica de 30 minuts i una altra de pràctica. El nombre de participants es limitat a 10-12 per Grup amb la finalitat de garantir una comunicació fluïda i efectiva entre els participants.

Aquest programa se situa en el marc de la progressiva transició d'una educació sanitària unidireccional, molt biològica i dependent del professional sanitari cap a una altra on es contempla també el discurs més social i vivencial.

MATERIALS, MÈTODES

En la fase de disseny del programa els recursos utilitzats, varen ser professionals d'infermeria i de medicina sensibilitzats en la participació activa del pacient en la presa de decisions. En un principi es va elaborar el material a utilitzar per el Pacient Expert: Guia i material educatiu....

El equip del Programa es multidisciplinar hi participen infermeres, metges i treballadores socials, tots elles actuem com observadors del Grup alhora que realitzen la formació i el posterior assessorament del Pacient Expert.

AVALUACIÓ

El procés d'avaluació del Programa Pacient Expert ICS, és qualitatiu i quantitatiu. Consta de dos etapes, la primera és la que es du a terme durant al llarg de les sessions de Grup i a la finalització de las mateixes i la segona és la que es realitza als 6 i 12 mesos de finalitzar el Grup.

Al llarg del procés es valora, d'una banda, els coneixements adquirits, el canvi d'hàbits i estils de vida, el grau d'autocura i de satisfacció dels participants i, de l'altre, la utilització dels serveis assistencials relacionats amb els objectius de Programa realitzant un estudi comparatiu de un any abans de la intervenció amb un any posterior a la finalització de la mateixa

Fins l'actualitat s'han fet 12 Grups de PPE-ICS en IC amb un total de 106 pacients participants i 8 Pacients Experts.

De l'anàlisi dels dades dels primers grups de IC realitzats els anys 2006 y 2007, es va observar un increment dels coneixements en un 9,2% i una millora dels hàbits de vida en un 20.1% al finalitzar la intervenció educativa. Als 6 mesos

de finalitzar la intervenció aquest increment va ser de un 25% (5-42.4%) en els hàbits de vida i de un 13.2% (9.4-17%) en els coneixements. Als 12 mesos, la millora observada va ser de un 29.2% (10.7%-48.2%) en los hàbits de vida i de un 12.7% (8.9%-16.5%) en els coneixements. Finalment un altre aspecte a destacar és l'alt grau de satisfacció dels participants tal i com se'n desprèn de les enquestes realitzades.

OBSERVACIONS

El primers resultats ens demostren que el Programa Pacient Expert ICS està, en línia amb altres països, es capaç de millorar els hàbits de vida i les coneixements de les persones que participen.

L'ICS ha estes el Programa a pacients amb MPOC i teràpia anticoagulant oral i se està treballant amb l'objectiu d'estendre'l a pacients amb Diabetis Mellitus, la Ansietat , la Malaltia de Chagas en fase crònica i la Fibromiàlgia, entre d'altres.

5.AUTORIA:

Assumpció González Mestre. Responsable del Programa Pacient Expert Institut Català de la Salut. assumpcio_gonzalez@gencat.cat

Encarna Grifell Martín. Cap de la Secretaria Tècnica. Direcció Gerència Institut Català de la Salut. egrifell@gencat.cat